

ПОЛИТИКА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КАПИТАЛА

ПОЛИТИКА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ РИСК

Преамбюл

Застраховането се извършва в условията на конкуренция и на капитализация. По тази причина никой застраховател не може да разчита само на бъдещи застрахователни вноски, за да удовлетвори настоящи ангажименти, а е принуден да инвестира с цел да обезпечи сигурност на застрахованите лица. Ако застраховането функционира като дейност на принципа на разпределение, както социалното осигуряване, получените през годината застрахователни вноски, като се има предвид моментът на получаване, ще послужат само за изплащане на щети в текущия период – даже ако тези щети се отнасят за предходни периоди. За да изплати щетите за следващата година, застрахователят ще има нужда от нови вноски. Ето защо всеки застраховател е принуден да образува общи резерви от собствения капитал и застрахователно-технически резерви от събраните вноски по действащите застрахователни договори за поетите от него рискове от евентуално сбъждане на застрахователни събития, които резерви инвестира и капитализира. Методиката за изчисляване на финансовия резултат (продукцията), както на животозастрахователите, така и на общото застраховане са показани в Приложение III на Регламент №2223/96 от 25.06.1996 година и в регламент №549/2013 на ЕС.

Независимо от характерните особености на застрахователната дейност счетоводният ѝ модел трябва да се придържа към изискванията на Националната ни нормативна уредба и на Международните счетоводни стандарти. Трябва да се има предвид и съществуването на държавен надзор върху дейността на застрахователите и организацията на счетоводството им за гарантиране на сигурността на застрахованите субекти. Тези специфики предопределят изискването за един непрекъсващ анализ от страна на управлението относно структурата на пасивите и на активите на СиВЗК. Ето защо счетоводството се организира на основата на изискването за прилагане на контрол, върху възможностите на СиВЗК да изпълняват своевременно задълженията си към застрахованите. Спазването на договорените

ангажименти изисква процедури от навременни проверки за уточняване на необходимите характеристики на застрахователните резерви и счетоводна оценка на поетите задължения по застрахователни договори, проверка на качествата на активите (инвестициите, в които са вложени тези резерви).

Основните принципи на счетоводството трябва да бъдат спазвани независимо в коя област на обществения възпроизводителен процес се прилагат те, но оборота на чистия застрахователен продукт, предизвикан от инверсията в заплащането на застрахователната услуга предлагана от застрахователя води до специфики в счетоводното му интерпретиране. Ако в едно нефинансово предприятие себестойността на новосъздадения продукт е известна, преди да бъде получена продажната му стойност, в своята дейност застрахователят инкасира застрахователните премии, преди да изплати цената на щетите (застрахователните обезщетения или суми). Може да се каже, че продажната цена на един застрахователен продукт (стойностният размер на застрахователната премия) е известна и изплатена преди цената на покупката (*стойността на щетата*) или себестойността на застрахователния продукт. Този факт води до преобразуване на цикъла на дейността. Тази инверсия променя значително класическото разбиране за отчитане на обектите на счетоводството – активите и капитала на застрахователя. В баланса намира отражение специфичната особеност, че застрахователните вноски са инкасирани, преди да са извършени плащания по сключените застрахователни договори. Счетоводният принцип на текущото начисляване, придобива вида на текущо отчитане на получените парични средства (*застрахователните премии*), за да бъде признат приходът от застрахователния договор. Приходите от застрахователна дейност се признават и отчитат при реалното получаване на застрахователната премия в парична форма, а не при самото сключване на застрахователния договор. От друга страна, посочените в Пасива на Баланса на СиВЗК задължения към застрахованите лица, намерили отражение като застрахователно-технически резерви, задължително се покриват от инвестиции с различни по своята характеристика активи и инструменти. За дейността на едно **нефинансово** предприятие са необходими определени активи, които показват още как предприятието е придобило и финансирало своя капитал. Дейността му се илюстрира преди всичко чрез Актива на Баланса и конкретните показани активи. Докато при застрахователите дейността води преди всичко до появата и съществуването на един значителен реален пасив (*задължения към застрахования*). Ето защо Балансът дава информация за начина, по който

застрахователят е реализирал получените премии от дейността си, както и за това, **каква е степента на ликвидност** на активите му с оглед осигуряване погасяването на неговите задължения към застрахованите. По този начин дейността на застрахователя се илюстрира преди всичко от Пасива на Баланса, който показва начина, източника, правния произход на придобиване на неговите финансови възможности. Този принцип е валиден за всички финансови предприятия, но важи в много по-голяма степен за животозастрахователите, отколкото за предприятията по общо застраховане.

Отчетът за доходите на застрахователя е другият показател за спецификата на отразяването на дейността му. В едно **нефинансово** предприятие разходите са известни предварително при формирането на себестойността на продукцията или при установяването на финансовия резултат от дейността му. Възможността продукцията да бъде продадена е априори неизвестна и дава основание за формирането на два различни финансови резултата – печалба или загуба. **При застрахователите** се наблюдава обратното явление, стойността на сделката е известна в началото и при формирането на резултата от дейността разходите за обезщетения или суми могат да бъдат определени, а понякога уточнени доста след инкасиране на застрахователните премии. Затова финансовият отчет на застрахователя съдържа доходи (*приходи от застрахователни премии*), които са определени като такива и са получени в парична форма, преди изплащането на задълженията на застрахователя за обезщетения и суми, т.е. преди възникването на разходите за тях (*които са неизвестни и неуточнени на етапа на възникване на приходите*). Това довежда до евентуална печалба, ако се разглежда в класическия вариант като разлика между приходи и разходи от дейността за застрахователя. С тази цел се създават и застрахователно-техническите резерви, за да се предвидят бъдещите престации за застрахователни разходи. Именно тази несигурност задължава трезва оценка на платежоспособността и създаване на всички законово допустими буфери, които могат да подкрепят платежния баланс. Законът позволява създаването на такъв изначален буфер, какъвто са отложените аквизиционни разходи, които са налични с всяка платена премия и са съизмерими с допълнителните премии (*доходи от инвестициите на техническите резерви*), по смисъла на посочените по-горе Регламенти на ЕС.

Балансът по принцип отразява поотделно активното и пасивното проявление на сумата на отчетната единица и показва по един много явен начин размера на собствените и привлечените средства (*премии*). Реалният актив на всяко

нефинансово предприятие е образуван от съвкупността от ресурси, получени в резултат на минали събития, които то притежава и контролира – материални, нематериални, финансови активи, вземания от трети лица и др. В Баланса на **застрахователя** този актив е образуван предимно от финансови активи и инструменти, в които застрахователят инвестира собствения си капитал и активите за покритие на застрахователно-техническите си резерви. Реалният пасив на нефинансовите предприятия се формира от сбора на задълженията, които то поема към трети лица. При застрахователите този пасив е формиран основно от поетите договорни задължения по сключените застрахователни полици по отношение на застрахованите, намалени със застрахователно-техническите покрития (*резерви*). Разликата между реалния актив и реалния пасив дава представа за собствените средства на СиВЗК по смисъла на дефиницията залегнала в чл. 88 на Директива 139/2009/ЕС. Той се променя с развитието на дейността. Расте, когато дейността реализира печалби, и се увеличава с капитализираната стойност на неразпределената печалба (образуват се и общи резерви по чл. 34 от ЗК). Намалява с размера на разпределената печалба под формата на дивиденди на кооператорите или когато дейността отчита загуби. Основното различие при застрахователите е, че даже при загуба нетната стойност на собствения им капитал остава положителна величина. В обратния случай, когато стойността на имуществото и паричните вземания са с по-ниска стойност от задълженията, възниква предпоставка за неплатежоспособност и загубване на лиценза за застрахователна дейност. Определението за произхода на активите и на капиталите на предприятието, се представя с начина на формиране на баланса: „В Баланса на печелившата Кооперация Активът е формиран само от един клас еднородни сметки: описанието на това, което дружеството притежава, счетоводната стойност на капиталовложенията, на инвестициите и на паричните вземания. Обратно, към Пасива са отнесени различни елементи: дружествени капитали и резерви, после данъци и накрая салдото на сметка Печалби и загуби, защото в случая тази сметка трябва да допълни Пасива, за да се изравни с Актива. И макар счетоводните книги да отразяват, че в Пасива на Баланса е състоянието на сумите, които дружеството дължи, то дружеството не дължи своя капитал. Всъщност член-кооператорът не е кредитор, той е собственик. На база съществуващото българско законодателство, към 31.03.2015г., не е ясен смисълът на дефиницията дадена от чл.88 на Директива №138/2009/ЕС, че собствените средства на застрахователя са равни на превишението на актива над пасива!?! Във

възприетите форми на баланса в Република България актива винаги е равен на пасива, от гледна точка на първият счетоводен принцип.

Застрахователната дейност на СиВЗК обслужва голям брой субекти, които често сключват повече от една, различни по вид и характер застраховки. Това определя и необходимостта от големия брой аналитични методики и процедури, които използва застрахователя с цел получаването на максимално пълна и детайлна информация. Последното показва, че организацията на аналитичното отчитане заема съществен дял в системата на счетоводството. Характерът на работата със застрахованите лица предполага непрекъснато наблюдение на аналитичните им партии по отделните застрахователни договори. Прекият счетоводен контрол по подсметките на клиентите по отделните видове застраховки е едновременно и контрол върху много стопански процеси, които се извършват извън географския и икономическия сектор на съответната дейност на застрахователя.

Изграждането и организацията на инвестиционна дейност, която да бъде адекватна на възприетата от СиВЗК счетоводна политика, са сложен и продължителен процес и с цел ефективност, той включва следните етапи:

1. **Правилен избор за оценките** на активите и пасивите.
2. **Избор** на потребителите на информация и определяне на групите потребители, които имат приоритет.
3. Определяне на степента, в която нормативната уредба осъществява **регулативни** функции, в т.ч. определяне на степента на влияние на правителствените, надзорните решения и на данъчното законодателство.
4. Определяне на степента на влияние на **новите** икономически теории в областта на застраховането.
5. Подобряване на възможностите за упражняване на ефективен предварителен, текущ и последващ **контрол** на входа и на изхода на информационната система.
6. Получаване на надеждна информация за хронологията и последователността на застрахователната дейност и на **результатите** от нея.
7. Поддържане на **отворена** информационна система с оглед осигуряване на възможност за допълване на нови детайли, възникнали в хода на дейността на застрахователя.

8. **Подобряване** на организацията на аналитичното отчитане на отделните счетоводни обекти в различни географски, браншови и секторни разреза и на възможността за надеждно съпоставяне и пренасяне на тази информация към съответното синтетично равнище.

9. **Спазване** на приложимите международни, а в определени случаи и на утвърдените национални класификатори, норми и стандарти.

10. **Осигуряване** на обективна и пълна, своевременна и надеждна, вярна и точна, логически издържана информация за финансовото състояние на застрахователя, която да послужи за вземането на ефективни управленски решения с оглед редуциране на съответните негативни страни в дейността му, опазване и съхраняване на имуществото му и цялостното издигане на неговия просперитет и репутация.

11. Осигуряване на полезна информация за **обслужването** на данъчните задължения при **упражняването** на последващ независим одит и данъчен контрол.

12. Ясно **дефиниране** на изискванията за фирмена култура, квалификация и професионална етика на персонала, работещ в застрахователното дружество – качества, които следва да се дефинират и конструират в отделна и нарочна за целта политика и МЕК.

ПРИХОДНО-РАЗХОДНИ ОСОБЕНОСТИ ПО СКЛЮЧЕНИТЕ ЗАСТРАХОВАТЕЛНИ ДОГОВОРИ НА СИВЗК

Целта от инвестициите на застрахователя е да се получат допълнителни доходи за прираст върху активите за покритие на ЗТР и на собствените средства на застрахователя, които в Регламенти №2223/96 и №549/2013 на ЕС са дефинирани, като допълнителни премии. Подхода на СИВЗК за увеличаване на новата продукция намира отражение в ***Политиката за управление на подписваческия риск***, а в настоящата следва да се дефинират най-важните моменти от процеса на възникване и получаване на допълнителни премии от застрахователя, но преди това се налага във вниманието на СИВЗК и един допълнителен детайл, генериран от принципната взаимовръзка между подписваческия подход възприет от

СиВЗК и съответното последващо възникване на актива "отложени аквизиционни разходи за бъдещи отчетни периоди (ОАР)". Този актив възниква тогава, когато застрахователят ползва оповестеният в Наредба №30 на КФН "метод 2." за отчитане на аквизиционните си разходи. В наредбата са дефинирани двата метода – счетоводно. **От една друга гледна точка (подписваческа) двата метода могат да се сравняват, като се отчита степента на влияние на посредниците върху застрахователя.** В посредническите среди битува грубо-комерсиалното разбиране или максима, че посредника работел добре, когато получавал "добри" пари. В случая се има пред вид и авансираното предплащане на аквизиционните разходи, наричани още разноски, за целия срок на сключения договор, което се осигурява от "метод 1." на Наредба №30. При възприемането на такъв подход, практиката показва, че усилията на посредника се насочват преди всичко към създаването на нова продукция, а инкасирането на следващите застрахователни премии, особено при дългосрочните договори, се игнорира почти напълно. Законодателството и нормативните разпоредби в Р България не предвиждат сторно-резерви на посредническите комисионни и при последващото "цилмериране" на ТР, финансовият ущърб се понася от застрахованите лица и влияе пряко и негативно върху репутацията на застрахователя. Следователно ползите от този подход са най-вече за посредника, а застрахователят освен, че би формирал, макар и не без корпоративна печалба, един неустойчив във времето портфейл и загуба на репутация – правопрпорционално на комерсиалната настройка на посредника, би се лишил и от един универсален по своята природа актив, а именно – ОАР, който се генерира от използването на "метод2."

Ето защо при управлението на инвестиционният риск, СиВЗК не се задоволява само със създаване на счетоводна информация за анализ и оценка на инкасирането на приходите и изплащането на задълженията към застрахованите, а и регистрира във всеки един момент пораждането и уреждането на вземанията, задълженията към застрахованите лица и във фокуса на неговото внимание са те, а не посредниците. "Метод 2." може да бъде препоръчителен за конкурентите ни, но задължителен за СиВЗК , най-вече като следствие от правната ѝ форма на съществуване. Тези вземания и задължения да намират отражение в задбалансовото отчитане на дейността на СиВЗК, като възможни условни ангажименти на застрахователя, които настъпват при инкасиране на застрахователната премия. Това води до възникване на условни активи, които произтичат от минали събития, които

биха станали реални активи в бъдеще само при настъпването или не настъпването на едно или повече несигурни бъдещи събития, които не могат да бъдат изцяло контролирани от застрахователя. По същия начин могат да възникнат условни задължения за застрахователя, които да произтичат от минали събития, чието съществуване да бъде потвърдено от настъпването или не настъпването на едно или повече несигурни бъдещи събития, и които не могат да бъдат изцяло контролирани. За такива условни задължения трябва да се създава дори балансови провизии като разход, от една страна, и реален пасив в Пасива на Баланса, от друга, при възможността те да са правни и конструктивни, да са реално измерими и, ако има вероятност да бъдат погасени, да бъде определен паричен поток от ресурси, включващи икономически изгоди. Тъй като застраховането е възникнало с цел да се предпазят застрахованите от евентуални рискове, застрахователната дейност е изпъстрена с множество такива несигурни събития и поетите ангажименти от страна на застрахователя към застрахованите по силата на сключените застрахователни договори намират отражение в задбалансовите условни активи и пасиви на застрахователя. Наложително е те да са обект на счетоводно отчитане още с подписването на застрахователния договор независимо от момента на получаването или плащането на поетите ангажименти. Застрахователният договор може да съдържа клаузи за разсрочено плащане на застрахователните вноски по застраховки с годишни премии. В този случай застрахователят носи отговорност и има реално задължение за плащане на обезщетение или сума само до размера на получената част от застрахователната премия или тя може да се прихваща от задължението към застрахования размера на неплатените премии. Добра практика е разсрочените премии да се завишават, освен ако застраховката изначално не е конструирана с месечни премии. Въпреки този факт счетоводството като информационна система, регистрираща, обработваща и анализираща създадената информация от първичния счетоводен документ, какъвто е застрахователният договор, отчита задбалансово поетия ангажимент от застрахователя в пълния му размер. Той се отразява не като реално задължение, а като условно, и трябва да се предвидят провизии (*както законови, така и чисто технически*) за неговото изпълнение, но не бива да се работи без резерв. Счетоводната информация за тези бъдещи вземания се отразява задбалансово като увеличение на условните вземания срещу увеличение на задбалансовите общи пасиви, а при възможното бъдещо изплащане на заявени престации да се отрази, като увеличение на условните

задължения срещу увеличение на задбалансовите общи активи. Когато настъпят моментите на действително получаване на вземането и на плащане на задължението, задбалансовите условни ангажменти трябва да се отпишат и да се отразят реалните активи и пасиви в Баланса на застрахователя.

По този начин основните счетоводни принципи на текущо начисляване, съпоставимост на приходите и разходите и предпазливост ще могат да се приложат и ще се избегнат неудобствата от инверсията в дейността на застрахователите в сравнение с предприятията в сферата на материалното производство.

Имайки предвид, че застрахователната дейност е основната дейност на застрахователя, би трябвало финансовият резултат от тази дейност да се формира като резултатна величина в счетоводни сметки, чрез които се отчитат приходите от застраховане на база съпоставка между приходите и разходите по един и същ вид застрахователен продукт, т.е. тези сметки да се дефинират като операционно-резултатни. По-правилно би било разходите по застраховане да могат да се приключват в намаление на приходите от застраховане, за да се отрази и съпостави информацията, произтичаща от основната дейност на застрахователя, и да се установи финансовият резултат от нея по всеки конкретен вид застраховка, т.е. да се заложи в методологията на счетоводно отчитане на приходите и разходите при тяхното приключване счетоводният принцип на съпоставимост между приходите и разходите. По този начин застрахователят ще получи и възможността да определя по счетоводен път фактическата и пълната себестойност на предлагания от него застрахователен продукт, а не да извършва извън счетоводни изчисления за нея (*понастоящем прогнозираната себестойност на застрахователните продукти се определя само извънсчетоводно от актюерите при сключване на застрахователни договори и при определяне на размера на заделяните и освобождаваните застрахователно-технически резерви по всеки вид сключена застраховка в края на отчетните периоди*).

ФОРМИ ЗА ИНВЕСТИРАНЕ. МОДЕЛ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ РИСК

Застрахователите инвестират своя капитал с цел да осигурят в максимална степен изпълнение на поетите от тях задължения спрямо застрахованите лица и да подсигурят, колкото се може по-добра ликвидност и платежоспособност. Инвестирането на капитала на СиВЗК се осъществява в пряка зависимост от настоящата инвестиционна политика, която представлява съвкупност от мероприятия за целенасочено инвестиране на собствените средства и на застрахователно-техническите резерви в рамките на съществуващото законодателство и при спазване на общоприетите принципи за тяхното осъществяване и отчитане. Инвестиционната политика предполага създаване на модел за инвестиране на капитала на застрахователя през отчетния период. В СиВЗК, тя се изразява в :

1. Създаване и прилагане на ефективни механизми за насочване на свободните парични средства и непарични (имуществени) активи към инвестиции.
2. Разширяване и усъвършенстване на взаимоотношенията с банки и други финансови и нефинансови институции, обекти за сключване не само на инвестиционни, но и на застрахователни сделки.
3. Регламентиране на начините за намаляване на риска в процеса на инвестирането.
4. Усъвършенстване на вътрешната нормативна база, регламентираща и регулираща измененията в организацията и структурата на инвестициите.
5. Избор на формите и сроковете за инвестиране, начина на възвръщаемост на средствата, възможния риск и очакваната доходност.

Свободата на формиране и реализиране на инвестиционната политика на СиВЗК до голяма степен зависи от характера на законодателството в страната. Очевидно на този етап от развитието на застрахователната дейност у нас съществува явна загриженост от страна на законодателя да подсигури ефективност, доходност, ликвидност и сигурност на инвестициите в областта на застраховането. Считаме, че с настоящата нормативна база на застраховането в България е отнета възможността на застрахователите да инвестират капитала си в доста финансови активи и инструменти.

При провеждането на инвестиционната си политика, дефинитивно можем да разполагаме с три категории финансови средства:

- собствени средства;

- привлечени средства;
- кредитни средства.

Имайки предвид , че най-важният детайл за СиВЗК е сигурност, основана на безрисковите лихвени равнища и състоянието на лихвените равнища на търговските банки в средата на второто десетилетие на ХХІ век, незначителната дълбочина на застрахователното проникване и състоянието на финансовите пазари и законова уредба, ползването на кредитни средства за осъществяване на инвестиционен процес - **следва да се изключи.**

По отношение на обвързаните си активи (*служещи за покритие на застрахователно-техническите резерви*) застрахователят СиВЗК трябва перманентно да се съобразява със следните принципи:

- сигурност и възвръщаемост на инвестициите;
- рентабилност на инвестициите;
- ликвидност на инвестициите;
- валутно съответствие.

Спазването на принципа за сигурност и възвръщаемост на инвестициите изисква при формирането и осъществяването на инвестиционната политика да оценяваме и отчитаме съответния риск. В основата на сигурността стои отношението „риск – възвръщаемост“. Реализирането на инвестициите е свързано с осигуряване на очаквани постъпления на доходи от инвестициите (*лихви, дивиденди, ренти, наеми и др.*) и от тяхната възвръщаемост като главници, което в редица от случаите е несигурно. Авансирането на средства в конкретни инвестиции съдържа различен риск, както по отношение на доходите, така и по отношение на сигурността за тяхното възстановяване. **Влагането на средствата в инвестиции, имащи висока доходност, невинаги е съпроводено със сигурност за своевременното им възстановяване.** Необходимо е да се инвестира в такива финансови активи и инструменти, очакваните доходи, от които да са съизмерими с поетия инвестиционен риск. Последният се влияе от:

- финансовото състояние на контрагентите, при които се извършва инвестицията;
- от икономическата конюнктура в страната;

- от промените на лихвените проценти и на обменните курсове;
- от състоянието на пазара на ценни книжа;
- от продължителността на инвестицията и др.

Спазването на принципа за сигурност и възвръщаемост на инвестициите налага инвестиционната ни политика да се съобразява със следните обстоятелства:

1. Рискът от инвестицията да е конкретизиран и непрекъснато наблюдаван.
2. Инвестицията да дава гаранция за възвръщаемост и за реализиране на определени доходи или финансови изгоди.
3. Качеството на инвестицията трябва да се преценява не само в момента на инвестирането, но и през целия период на нейния цикъл.

Управлението на инвестиционния риск заема важно място в инвестиционната политика на СиВЗК.

1. Поддържане на съществен дял на държавните ценни книжа в инвестиционния си портфейл, напоследък не е най-доброто решение за малък застраховател, като СиВЗК (*съгласно квалификацията на AMICE малки застрахователи са застрахователите с годишен премиен приход под 200 млн. евро*). По този начин да се очакват подходящи емисии и от подходящи емитенти и в условията на финансова и икономическа криза, с което да се гарантира висока ликвидност на портфейла от ценни книжа при сигурна конкурентна доходност, не е лека задача.

2. Инвестиране в нови финансови активи и инструменти, които навлизат на българския капиталов пазар. Например да се инвестира в общински, корпоративни и ипотечни облигации, които осигуряват относително висока доходност поради съществуващите големи маржове между лихвените равнища по кредитите и по депозитите, не се ползват с особено доверие от инвеститорите, които не са сериозно капитализирани банки.

3. Допустимото разширяване на инвестиционния портфейл на застрахователя чрез покупка на чуждестранни ценни книжа, чрез които да се управлява рискът, като се комбинират активи от вътрешния пазар и от международните капиталови пазари е несигурно в общеевропейски план.

4.Инвестиране във финансови активи и инструменти (акции, облигации и др.) на дружества, чиито колебания около средната доходност са разнопосочни. Инвестициите във финансови активи и инструменти на дружества, които имат неблагоприятна конюнктура, да се компенсират от инвестициите във финансови активи и инструменти на други дружества, които работят в благоприятна среда, имайки пред себе си опита на някои пенсионни фондове, следва да бъде повече от консервативно.

Тези направления, понастоящем не са в състояние да допринесат за ефективно управление на капитала чрез регулиране на влиянието на инвестиционния риск с цел да се защитят членовете-застраховани лица от относително високия риск, свързан с инвестирането във финансови активи и инструменти в условията на недостатъчно развит български капиталов пазар и при едновременно действие на законите на пазарната икономика и на ограниченията, наложени на страната ни от въвеждането на Валутния борд.

Рентабилността на инвестициите изразява тяхната доходност. Тя зависи от размера на реализираните текущи приходи от инвестиционните операции. Капиталът на застрахователя е инвестиран рентабилно, ако, съобразявайки се с изискванията за сигурност и ликвидност и със ситуацията на капиталовия пазар, се реализира един добър доход, като на основа горния анализ и имайки преди всичко предвид пословичното недоверие към финансовата система у нас, създавано почти непрекъснато, повишаването на рентабилността на инвестициите има изключително голямо значение за застрахователя, но не може да бъде самоцел пред елементарната сигурност. **Именно сигурността, колкото и "скромна" да е тя води до нарастване на репутацията на застрахователя, който става по-конкурентоспособен и по-търсен от застраховани лица.**

Рентабилността на инвестициите се измерва с „коефициент на рентабилност“, изразяващ отношението на получените доходи от тях към сумата на инвестициите.**ЦЕЛ – основната задача пред СиВЗК е не толкова да спечелим, колкото да не изгубим дори малка част от привлечените средства.**

Принципът на ликвидност на инвестициите на застрахователя предполага портфейлът му от инвестиции да е формиран и структуриран така, че при необходимост да е възможно да се получат необходимите суми за посрещане на текущите задължения към клиентите и за нормално поддържане на

застрахователната дейност. Следователно *„ликвидността е средство за платежоспособност“*. По принцип финансовите активи, държани до падеж или обявени за продажба (*дългосрочните инвестиции*), са по-доходоносни и имат по-висока рентабилност, но са по-бавно ликвидни. За целта трябва да формираме портфейл от инвестиции, структуриран в съответствие с моментната потребност от налични финансови средства, за да постигне по-висока ликвидност. Ликвидността на инвестициите се измерва с „коэффициент на ликвидност“, изразяващ отношението на инвестираните средства и доходите от тях към сумата на текущите задължения.

Постигането на оптимален инвестиционен портфейл зависи от редица фактори, по-важните от които са обем, състав, структура и продължителност на инвестициите. Стремешът на всеки застраховател е да увеличава обема на инвестициите си чрез техния брой, защото те подобряват конкурентоспособността и повишават неговата ликвидност и платежоспособност. Значително влияние върху последните оказват и съставът и структурата на инвестициите. Затова те следва да бъдат разпределени по начин, осигуряващ бързото им възстановяване и създаващ възможности за своевременно посрещане на поетите задължения към застрахованите при сравнително ниска цена и минимален риск.

Разнообразието от инвестиции и трансферът на падежите им са остаряло разбиране не само за осигуряване ликвидността на инвестициите, за гарантиране на ритмичното постъпване на необходимите средства, но и за обезпечаване на доходността на застрахователя, когато текущите застрахователни вноски не са достатъчни, смисълът на това всеки застраховател трябва да се стреми да разполага с максимален размер ликвидни инвестиции. Осигуряването на ликвидност в никакъв случай не трябва да се постига за сметка на доходоносни инвестиции, ползване на неизгодни кредити с висока цена, както и за сметка на целеви и допълнителни вноски на членовете. Следователно, поддържането на ликвидността на инвестициите в необходими размери, структури и съотношения не трябва да нарушава нормалното осъществяване на традиционната дейност на застрахователя и да намалява рентабилността му. Това може да се постигне при оптимално съчетаване на използваните форми на инвестиране и тяхната продължителност. То от своя страна ще му позволи по-уверено и спокойно да насочи вниманието си към всякакъв род застраховки, в т.ч. и към по-рискови, без да се страхува за ликвидността си.

Проблемът за повишаването на сигурността стои преимуществено пред рентабилността на инвестициите на СиВЗК и за осигуряването на тяхната ликвидност се поставят с особена острота и важност пред управителните органи. Решението в значителна степен зависи от способността на застрахователя да извърши такова разпределение на риска, че нито една инвестиция да не е по-малко ликвидна сред останалите. Смесването и диверсификацията на инвестициите е добър инструмент за инвестиране само за времена, в които обичайната доходност е значително по-висока от конкурентния и безрисков лихвен процент.

При съществуващата ситуация на валутен борд в страната инвестирането в банкови депозити и в някои видове ценни книжа не е толкова надеждно и доходно. На всичко, като фон, трябва да отчетем и факта, че банковите депозити на застрахователите не са гарантирани от фонда обезпечаваш депозитите и "случаят КТБ" е доста показателен, например за Гаранционният фонд създаден по смисъла на КЗ. В много отношения е по-целесъобразно, рентабилно и сигурно инвестирането да се извършва в ценни книжа, продавани на фондовата борса или чрез съучастия в предприятия с голяма рентабилност, които разпределят висок процент дивиденди, но внимателният анализ показва, че на борсата такива предприятия към 2015г. липсват, а борсата е почти замряла от към оборот.

Практиката на много страни показва, че фалитите на застрахователните дружества настъпват вследствие на несполучливи инвестиционни операции и съвсем не се дължат на никакви извънредни застрахователно-технически загуби. Директива 2009/138/ЕС отразява именно този извод.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ФИНАНСОВИ РЕШЕНИЯ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ИНВЕСТИЦИИТЕ НА СиВЗК

За разрешаването на проблемни ситуации в развитието на дейността на застрахователя се налага използването на достоверна, навременна и съществена отчетна информация в сферата на застраховането, която да доведе до ефективно управление на инвестициите на застрахователя. В това отношение чрез използването на такава информация се стига до вземането на следните възможни управленски решения от застрахователя:

1.Осигуряване на възможности за **бързо и научнообосновано** ревизиране на действащите застрахователни продукти.

2.Осигуряване на условия за създаване на **нови** застрахователни продукти, изградени на географски, отраслов, браншови и друг секторен принцип, като се отчита слоганът "..., че всичко ново е добре забравено старо!" и следователно иноваторството на СиВЗК, се свежда до основният мотив на нейната стратегия - "**Опростяване и развитие!**"

3.Създаване на възможности за разработване на **нови** застрахователно-технически планове по различните видове застраховки, които биха довели до разкриване на нови застрахователни резерви за покриване на поетите рискове от застрахователя вследствие на реализирането на нови застрахователни продукти – ОАР.

4.**Прецизно** определяне на съществуващите застрахователно-технически резерви, като се вземе предвид несигурността на търговските отношения и се приложи международната практика, при която застрахователната премия да се записва в приходите тогава, когато тя е дължима. Такова управленско решение изисква от счетоводството да вземе под внимание принципът на начисляването, а не да се признава приходът от застрахователни операции при получаване на паричния поток, тъй като последният е показател за разчетите с клиентите, а приходите трябва да се признават с влизането в сила на застрахователния договор по реда на КЗ.

5.Осигуряване на надеждни показатели за **измерване на доходите** на застрахователя. Признаването на доход след изтичане на риска или сторнирането на признат доход при прекратени застрахователни договори да бъдат надеждно документирани, за да се докаже увеличението, респ. намалението, на приходите от застрахователни премии. Да се вземат навреме сторнировъчни счетоводни операции за тези намаления на доходите.

6.Създаване на възможност за прилагане на принципа на **затвореният портфейл**, който изисква признаване на приходи само от налични застрахователни договори, а не от бъдещи.

Управленските решения за количеството, видовете, времето и географската област на възникване определят структурата на инвестициите. В практиката на финансиране те се отнасят най-вече за произхода на капитала, финансиран от собствени средства; финансиран от застрахователно-технически чужд

капитал (*застрахователно–технически резерви*); финансиран от кредиторска задължнялост (*кредитен капитал*). При вземане на управленски решения за оптимизиране на структурата на капитала трябва да се има предвид обстоятелството, че застрахователно-техническият чужд капитал не е независима променлива величина. Той зависи от видовете и от обема на сключените застрахователни сделки и в по-малка степен се определя от решенията. По тази причина управленските решения могат да бъдат насочени преди всичко към структурирането на инвестициите в посока на увеличение или намаление на собствените средства. Осигуряването с минимално ниво на собствените средства се определя от законодателя чрез изчисляването на границата на платежоспособност по Наредба №21 или директно в закон, чрез транспониране на Директива на ЕС. По-голямата съоръженост със собствени средства над необходимия минимум от него за покриване на задължителната платежоспособност се определя от взетите управленски решения. Ако целта на Кооперацията е получаване на по-висока печалба, възниква зависимост между: изразходването на собствени средства и изразходването на застрахователно-технически чужд капитал за възникването на принос (принадена стойност) към печалбата, когато нетната рентабилност на финансираните в инвестиции средства на застрахователно-техническите резерви надвишава разходите на застрахователно-технически чужд капитал при изплащането на застрахователни обезщетения и суми. С това се повишава рентабилността на вложените собствени средства, което се формулира като „Ефект на лоста”, който е толкова по-голям, колкото по-малък е собственият капитал в съотношение към застрахователно-технически чужд капитал. Възможни решения в тази насока се вземат относно:

- 1.Олихвяването на застрахователно-техническите резерви по застраховки „Живот“ .
- 2.Допълнителното разпределение в полза на застрахованите на части от печалбата в зависимост от резултата от инвестирането на резервите по застраховки „Живот“ .

Генерални изводи за СиВЗК по проблема, свързан с управленските решения, не са възможни. „Ефект на лоста“, чрез една възможно най-ограничена релация на собствения капитал към застрахователно-технически чужд капитал в животозастраховането, е по-скоро малък поради високата степен на застрахователно-техническата задължнялост, докато в имущественото застраховане е значимо по-висок.

Една трета ситуация за вземане на управленски решения се отнася за степента на самофинансиране от реинвестирани печалби. След като има предвид минималните претенции на застрахованите към печалбата и се съобрази с нормативните изисквания на законодателя, трябва да се реши най-напред какъв да бъде размерът на реинвестираната печалба за самофинансиране и след това да установи размера на разпределението на останалата печалба към членовете и застрахованите пропорционално на дяловете или на индивидуалните технически резерви по застраховки с участие в печалбата. Стремешът към оптимизиране на трите вида интереси трябва да съответства на възможностите и разходите за бъдещо набавяне на капитал от капиталовия пазар, да бъде ориентиран към атрактивно компенсиране (*заплащане*) на членовете заради избора им, свързан с влягането на собствените им средства, както и към конкурентоспособност на пазара за продажби на застрахователни продукти чрез високи дялове в печалбата на застрахованите лица.

Управленските решения могат да бъдат насочени и към структуриране на капитала в посока на намаление на кредитния капитал. Влягането на кредитни средства, както по-горе вече бе споменато под формата на задължения, банкови и търговски заеми, облигации в практиката на застрахователя е недопустимо понастоящем. Оптималните управленски решения трябва да бъдат насочени към избягване на допълнителното структуриране на капитала в посока на кредитния капитал поради притежавания от застрахователя значителен обем от застрахователно-технически чужд капитал. В противен случай допълнителното привличане на кредитен капитал ще доведе до намаляване на релацията на собствения капитал към чуждия капитал. Влягането на кредитен капитал е обосновано, но не и когато целите са свързани с получаване на печалба, доколкото разходите за влягане на чужд капитал са по-ниски от получените доходи от неговото привличане.

Що се отнася до преследването на целите, свързани със съхраняването на капитала на застрахователя непроменен, финансовите решения трябва да са насочени към снабдяване на застрахователя със собствени средства и обезпечаване на ликвидността му. В тази насока се прилагат различни техники на управление на активите и задълженията или на собствения капитал и на застрахователно-техническите резерви на застрахователя, както следва:

1. Управление на активите и задълженията са в съответствие с общото управление на застрахователя. Управленските решения в това направление са насочени към оптимизиране на общия разполагаем капитал на застрахователя. Такива решения облекчават стратегическата и оперативната политика на застрахователя относно намирането на нови източници на финансиране, както на собствения, така и на чуждия (*привлечения*) капитал.

2. Застрахователно-техническо управление на активите и задълженията е интегрирана политика на финансиране на застрахователно-техническите резерви и на съответстващите им инвестиции. Управленските решения в тази насока засягат платежоспособността, ликвидността и рентабилността на застрахователя, както и доходите от инвестиране на средствата на застрахователно-техническите резерви.

3. Управление на активите и задълженията е интегрирана политика за финансиране на застрахователни и инвестиционни сделки. Целите на управленските решения в тази насока са свързани с изравняване на ефектите от застрахователния и от инвестиционния риск. Те са продиктувани, от една страна, от възможностите на застрахователя да осъществи вероятни застрахователни плащания при неблагоприятно развитие на застрахователния риск за даден отчетен период, компенсирани чрез премийни вноски или чрез вноски, натрупани като бъдещи задължения за изплащане в застрахователно-техническите резерви. От друга страна, в инвестиционните сделки съществува вероятност от реализиране на промени в стойността на инвестициите при неблагоприятно развитие на инвестиционния риск. **Затова управленските решения във връзка с това се насочват към изолиране на влиянието на развитието на капиталовите и финансовите пазари.** Управленските решения зависят преди всичко от това, дали рисковите състояния от застрахователната и от инвестиционната сделка се съотнасят негативно, дали са независими едни от други, или се съотнасят позитивно. За целта се изработват модели за управление на активите и задълженията при независимост на рисковите състояния и очакваните ефекти от изравняването на риска между двете сделки, които се използват предимно в животозастраховането.

4. Управление на активите и задълженията са технически инструмент на политиката на финансиране. Управленските решения в тази насока са свързани с отчетната информация, планирането, изпълнението и контрола на

политиката на финансиране чрез регулиране на платежните и резултативните потоци от застрахователно-техническите задължения.

Решения могат да бъдат насочени към:

- получаване на лихви, ренти, дивиденди и други доходи от ценни книжа, реализирани чрез капиталовите пазари;
- получаване на доходи от промени в обменните курсове на валутните ценни книжа; получаване на доходи от по-широкото прилагане на деривати, които да минимизират ефекта от неблагоприятно развитие на инвестиционния риск.
- управление на активите и задълженията за отделните видове застрахователни сделки.

Управленските решения са насочени към характерните за животозастраховането моменти, където съотношението между инвестициите на средствата на застрахователно-техническите резерви и на собствения капитал е много интензивно поради разликата между лихвените проценти. Кооперацията следва да гарантира минимално олихвяване на погасителните отчисления в резерва и обещава на застрахованите допълнително олихвяване под формата на участие в печалбите, но не, както при акционерните дружества, а в унисон с Европейския "мутуализъм". Възникващото по този начин общо олихвяване трябва да бъде спечелено от инвестирането на собствения капитал и на застрахователно-техническите резерви, като текущо начисляване на лихви.

Размерът на капиталовата потребност зависи от много фактори. Те се определят от количествени и времеви, а често пъти от пространствени особености на капиталово обвързаните плащания и от плащанията, свързани с освобождаването на капитал, т.е. от количествената и времевата структура на паричните потоци. Примери за това са периодите, за които застрахователните премии се получават предварително, а падежните срокове за застрахователните плащания са последващи. Решенията за закупуване или продажба на финансови активи и инструменти също влияят върху размера на капиталовата потребност. Главната задача, която стои пред ръководството на Кооперацията е да съблюдава, направлява и уравновесява влиянието на различните времеви фактори върху размера на капиталовата потребност, за да се постигне оптимален вариант на нейното покриване и на осигуряване на допълнителни форми на нейното

финансиране, т.е. да създаде ефективен модел за управление на капиталовата потребност.

При вземане на финансово-управленските решения относно формите на финансиране на капиталовата потребност ръководството на Кооперацията трябва да се има предвид влиянието на следните фактори:

- 1.Вида на имущественото право, което притежателят на капитала придобива в отношенията си със застрахователя.
- 2.Времето за предоставяне на капитала.
- 3.Отговорността на притежателя на капитал за загуби на застрахователя.
- 4.Съвместните права, свързани с предоставянето на капитала на притежателя му при вземане на решения от страна на ръководството на СиВЗК.
- 5.Разпределенията (*дивидентите*) от печалбата на застрахователя в полза на притежателя на капитал за предоставянето на самия капитал, като стремежът е с тях да се доразвива застрахователната услуга.
- 6.Данъчния ефект (*за целите на фиска*) от облагането на капитала и на разпределенията (*дивидентите*) в полза на притежателя на капитала за предоставянето на капитал.

Управленски решения могат да се вземат и относно самофинансирането на застрахователя от реинвестирана печалба. Този род самофинансиране служи за относително запазване на капитала в случай на номинално или реално нарастване на броя на първоначалните му притежатели.

Управленски решения относно чуждото финансиране (*застрахователно-техническите резерви и кредиторската задлъжнялост*) се вземат във връзка с възможностите за балансиране на предварителните набирания на застрахователни премии и неотложните застрахователни плащания с цел поддържане на необходимата платежоспособност на застрахователя. По този начин капиталът на застрахователя е защитен от загуби, предизвикани от неблагоприятното развитие от застрахователния риск.

Управленските решения на ръководството на Кооперацията, насочени към финансиране от намаляване на инвестициите в собствени средства и на оборотните средства, са ограничени от развитието на капиталовия пазар на

инвестициите в България и от нормативното регулиране на формата на инвестиране от законодателя.

Ефективното и целенасочено управление на инвестициите води в крайна сметка и до насърчаване на конкуренцията, защото без разумно управление на капиталите дребният застрахователен бизнес би бил неефективен конкурент на големите компании. **Големите застрахователни дружества могат по безопасен начин да поемат големи инвестиционни рискове, водещи до загуби, докато тези рискове биха унищожили един начинаещ и малък застраховател, като СиВЗК.**

Едно от най-важните изисквания на съвременната конкурентна и бизнес среда, което стои пред нас, е:

- да приведем дейността си в съответствие с принципите и условията на пазарната икономика чрез **подобряване на финансовото състояние**;
- постигане на по-висока ефективност и рентабилност и **създаване на по-съвършена система на счетоводно отчитане на капитала**;
- разкриване на **нови възможности за ефективно** управление.

В тази насока пред мениджърите и финансовите експерти възникват редица въпроси за решаване относно усъвършенстването на застрахователната и счетоводната политика с цел подобряване на платежоспособността и повишаване на рентабилността им.

Разумното управление на капитала на Кооперацията би осигурило максимална рентабилност, висока ликвидност, финансова независимост и стабилност и по-добра платежоспособност.

В тази насока предстои да се създаде модел за счетоводно отчитане и управление на капитала на Кооперацията, съобразен с новите икономически условия на развитие, а именно:

- погасяване на текущите задължения на разумна цена;
- избягване поемането на излишен риск;
- неосвобождаване или възможно запазване на необходимите активи и капитал.

Изискванията на чл.22 от Заповед 300/25.09.2014г. на КФН към представяне на информацията и насоките на нейния анализ в съвременната конкурентна

среда, новите форми, способности и методи на инвестициите на застрахователите създават условия и възможности за подобряване на тяхната дейност посредством системния анализ на икономическите показатели, разкриващи тяхното финансово състояние. Формирането на балансирана система от методи за изследване, диагностициране и бюджетиране, определянето на ключови показатели и разработването на процедури за анализ с цел да се подобрят съпоставимостта, вярното и точното представяне на счетоводната информация за управлението на инвестициите на СиВЗК, не могат да бъдат стационарни, а следва да се развиват перманентно. Същевременно процесът на инвестиране е един от основните източници на приходи за застрахователя. Този факт поставя управлението му на едно от ключовите места и определя основното му значение не само за дейността на застрахователя на микроикономическо равнище, но и в макроикономически аспект за развитието на българската и международната застрахователна дейност. Информационните потребности за управлението на капитала на застрахователя определят значението и връзката му към счетоводно-информационното осигуряване, което следва да обуславя своевременно, обективно, вярно и точно представяне на финансовото състояние на застрахователя, финансовите резултати от застрахователната му дейност и да определя възможностите за инвестиране и управление на инвестициите в интерес на членовете на Кооперацията и другите потребители на информацията от настоящата политика, наричана по нататък за краткост политиката, вземащи икономическите решения въз основа на нейния анализ.

СПЕЦИФИЧНИ ОСОБЕНОСТИ НА ВЗАИМОЗАСТРАХОВАТЕЛЯ СиВЗК

В съвременните условия на интернационално развитие на производствения процес, развитите страни все по-често изнасят капитали в недостатъчно развитите страни, което като ефект допринася за по-високата рентабилност на икономиките на развитите страни и за ускоряването на темповете на растеж на ЗАД в Р България, докато в следствие на консервативно конструираната национална законова рамка – този процес е напълно несъотносим към ВЗК. Процесите на интеграция и глобализация, както на държави и икономики като цяло, така и на отделни дейности, сфери на влияние, браншове и отрасли в

съвременното обществено развитие поставят нови изисквания и пред развитието на инвестициите, като система от елементи.

Процесът на управление на инвестициите на застрахователя и произтичащите от него задачи на счетоводството, довеждат до необходимостта от разработване на адекватни на управленския процес бизнес модели, които безусловно са свързани с изследването на такива важни икономически показатели като ликвидност, финансова стабилност, капиталова адекватност, рентабилност и платежоспособност. Тези модели на управление на инвестициите на застрахователя, отразяват характерните особености на застраховането като икономическа категория и като вид специфична обществена дейност. Застраховането се извършва в условия на конкуренция само със ЗАД и на капитализация съгласно КЗ. По тази причина никой застраховател не може да разчита само на бъдещи застрахователни вноски, за да удовлетвори настоящи ангажменти, а е принуден да инвестира капитала си с цел да отговори на необходимостта, както от сигурност на застрахованите лица, така и на тяхната взаимна кооперация, като ЮЛ. По закон – застрахователят е принуден да образува резерви от собствения капитал по чл. 34 от ЗК и застрахователно-технически резерви от събраните премии по действащите застрахователни договори за поетите от него рискове от евентуално събъждане на застрахователни събития, които резерви да покрие с възможно най-адекватните на конюнктурата активи, и които да инвестира и капитализира. В България действа концесионната система в застраховането, както е във всички западноевропейски страни. Такава система е била възприета у нас със Закона за държавния контрол върху частните застрахователни дружества от 1926г. и е показала положителни резултати. Дефинитивно тя би следвало да има за цел да не се допуска на пазара застраховател със съмнителна платежоспособност, но и без да се задава пазара от свръх регулация, особено капиталова. Застрахователят, чрез политиката си осигурява финансова основа, която да създава гаранции за изпълнение на поетите задължения спрямо застрахованите. Политиката е създадена с презумпцията, че застрахователните компании да работят в условия на неопределеност. Тя се характеризира със:

1. Проявление на събития със случаен характер.
2. Недостатъчно познаване на структурите на средата.

3. Невъзможност да се влияе върху определени параметри на поведение на средата.

4. Голямо многообразие на вариантите на поведение на средата.

5. Изключване на ВЗК от някои пазарни възможности по закон и претоварването им с капиталови изисквания, които към настоящият момент са алогични с възможностите, които осигурява правната форма на съществуване на ВЗК.

Конкретно за застрахователите неопределеността се проявява чрез: нелоялни действия на конкуренти, неочаквани промени в поведението на потребителите на застрахователната услуга, инфлация, промени в обменните курсове на валутата, възникване на неочаквани свръх щети и др. Информацията за съставяне и възприемането на политиката е набрана от текущото състояние на застрахователния пазар, счетоводната и статистическата отчетност на застрахователя и НСИ, които дават възможност да се изследва влиянието на икономическите и природните събития и явления върху застраховането; да се направят съответните изводи за неговото перспективно развитие; да се определи цялостното финансово състояние на застрахователя с цел установяване на най-важните промени в тенденциите на развитие на капитала и инвестициите му и изследване на причините, предизвиквали тези промени. Често пъти една промяна може да послужи, като ранно предупреждение за значителни изводи и действия. Целта на политиката е да се рационализира застрахователната дейност, да се намерят пътища за икономии, да се повиши ефективността и най-вече сигурността на управление на инвестициите и да се подобри платежоспособността на застрахователя, което считаме, че ще рефлектира позитивно върху неговия имидж, тарифна политика и печалби. Интересите на застрахованите лица нормативно са защитени от законодателя, който делегира задължението на държавния надзорен орган да следи за изпълнението на ангажиментите, поети от застрахователите. В този ред нормативно са определени размерите на собствения капитал и на застрахователно-техническите резерви на застрахователите и техния израз в еквивалентни активи.

Заради естеството от развитието на риска, от застрахователя се изисква да създава допълнителни източници, позволяващи да се допълни евентуалния недостиг на средства в определен момент. Тези допълнителни източници трябва да се адаптират към активността на застрахователя на пазара за

разширяване и оптимизиране на неговия портфейл от застрахователни продукти и подобряване на платежоспособността му. Правната форма на съществуване на ВЗК дадени им в чл.20 от КЗ, им осигуряват една друга сигурност по отношението на тяхната платежоспособност, която се нарича още „ мутуалитет“, но за съжаление надзорното ведомство използва твърде консервативно и пасивно тези възможности.

Собствените средства на застрахователите, към 31.12.2014г., включват основно: основен капитал, намален с вземанията от акционерите по записани дялови вноски (невнесения основен капитал) за АД и дяловите вноски на членовете на ВЗК; законови (обща) резерви; преоценъчен резерв; допълнителни резерви; неразпределена печалба от минали години, намалена с непокритите загуби; печалба от текущата година и още елементи подробно изброени в Наредба №21 на КФН.

Елементи на фиктивен пасив като добавка за печалба, предвидена в бруто премията и свързана с остатъчния срок на застрахователните договори, от една страна, и с вероятността от несбъдването на риска, от друга, отсъстват от контекста на Наредба №21 на КФН.

Възможности за внезапна апелация към членовете на ВЗК за събиране на целеви и допълнителни вноски и/или намаляване на плащанията по застраховките съществуват (мутуалитета – по своето същество е точно това), но съществуват и специални нормативни текстове в характеристиката на ВЗК, които осъществяват и техническата им дерогация в практиката.

Зоната на платежоспособност има своя граница. Важно изискване при нейното изчисляване е общата сума на собствените средства като елементи на зоната на платежоспособност да е най-малко равна на фактическата граница на платежоспособност. Границата на платежоспособност се формира от минималния размер на собствените средства, намалени с балансовата стойност на нематериалните активи. При животозастраховането границата на платежоспособност е сумата от изчисленията по методи, базиращи се на математически резерви, на рисков капитал и на премии. Възприетият начин на определяне на границата на платежоспособност дава възможност за превантивен контрол при нарушение на съотношението на законово изискуемите и наличните собствени средства, за осъществяване на мероприятия по предпазване на застрахователя от обявяване в

несъстоятелност и ликвидация и за гарантиране на интересите на застрахованите лица.

Ролята на границата на платежоспособност е да осигури допълнителен ресурс, който да се прилага в дейността на застрахователя по такъв начин, че да компенсира недостига на технически покрития (застрахователно-технически резерви). **Следователно, активите за покритие на собствените средства на СиВЗК е най-добре да съвпадат, като характеристика с основната маса активи за покритие на ЗТР.** Механизмът е такъв, че разширението на обема на сделките трябва да бъде пропорционален на увеличението на границата.

Поставен е и втори праг за източниците, с които трябва да разполага застрахователят, а именно гаранционният капитал. Той съставлява една трета от границата на платежоспособност. Създава се по видове застраховки и не може да е по-малък от определения от законодателя размер. Този праг е нормативно регулиран, за да осигури допълнителна сигурност за застрахованите лица от една страна, и възможност за застрахователя да разшири зоната на платежоспособност, от друга. За ВЗК с малки премийни приходи ГК се регламентира по общия за ВЗК ред, за разлика от Приложение 2 към КЗ (отм.). Като цяло изискванията ДИРЕКТИВА 83/2003/ЕО по отношение на платежоспособността са транспонирани в Наредба №21 на КФН. За съжаление авторите на последните проекти на закони, не отчитат, че правната форма на ВЗК, гарантира тяхната платежоспособност.

Заклучение:

НАСТОЯЩАТА ПОЛИТИКА НА ЗАСТРАХОВАТЕЛЯ ИЗРАЗЯВА, КОНКРЕТИКАТА НА ИНВЕСТИЦИОННИТЕ ВЪЗМОЖНОСТИ И ОСОБЕНОСТИ, ПРОИЗТИЧАЩИ ОТ ПРАВНАТА РАМККА, КЪМ НАЧАЛОТО НА 2015г. ПРИ ПРОМЕНИ СА ВЪЗМОЖНИ АКТУАЛИЗАЦИИ.